

LSC-2497

LIVING STEREO

*"A voice of impressive range and size,
smooth as silk in its vocal tracery,
superbly responsive to every dramatic mood."*
TIME

Galina vishnevskaya

rachmaninoff · shostakovich · prokofieff
tchaikovsky · glinka

marija

barbieri

Život velike, zacijelo i najveće ruske, preciznije sovjetske, operne umjetnice 20. stoljeća, usponi i padovi od samoga rođenja do vrhunskih priznanja, sličniji su pomno osmišljenom romanu nego stvarnosti.

A ipak, ona je to sve proživjela i umrla u 86. godini kao ikona.

Galina Višnjevska rođena je 25. listopada 1926. godine u Lenjingradu u radničkoj obitelji kao Galina Pavlovna Ivanova. Njezini su se roditelji razveli mjesec dana nakon njezina rođenja, pa je skrb o njoj preuzela baka. Tako je djetinjstvo i mladost provela u Kronštadtu i dočekala rat kao 14-godišnja djevojčica. Dvije godine poslije umrla joj je i baka pa je preživjela zahvaljujući brižnim ženama koje su u polusrušenim kućama tražile još žive ukućane. Priključila se tada lokalnom odredu protuzračne obrane i sudjelovala u priredbama koje su se priređivale za vojnike i mornare. Tako se i udala za mornara Grigorija Višnjevskog i zadržala njegovo prezime tijekom karijere.

Već je četrdesetih godina počela pohađati solopjevanje u glazbenoj školi za odrasle, pa je nakon završetka opsade grada postala članica regionalnoga zbora Lenjingradskog operetnog kazališta i bila jedan od prvih solista Novgorodske filharmonije, a od 1947. Lenjingradske filharmonije. Na profesionalnoj sceni debitirala je 1944. u opereti. Tada je počela živjeti s violinistom Markom Rubinom, direktorom Lenjingradske lake opere, koji je bio i njezin menadžer. Imali su sina koji je umro kao dvomjesečna beba. Njoj je bila 21 godina kad je upoznala školovanu opernu pjevačicu Veru Nikolajevnu-Garinu, bečku studenticu, i kod nje

počela stjecati pjevačku naobrazbu. Nakon raskida veze i jednogodišnjeg studiranja, prijavila se 1952. na natjecanje za pripravnicu Boljšoj teatra u Moskvi. Pobijedila je s pjesmom Sergeja Rahmanjinova *O, ne tuguj* i arijom Aide na Nilu iz Verdijeve *Aide*. Taj nastup može se smatrati i prekretnicom u njezinu životu jer je sljedeće godine postala članica Boljšoj teatra i ubrzo njegova vodeća solistica.

Obdarena krasnim glasom moćnoga lirskog soprana, vrhunski talentirana i savršeno muzikalna, nizala je ulogu za ulogom, najprije temeljne u ruskom repertoaru koje su sve uglavnom diskografski zabilježene s ansablom Boljšoj teatra, postavši uzor za pristup njima. Ubrzo je ostvarila više od trideset glavnih uloga. Njezina Tatjana (ostvorena 1955. pod ravnanjem Borisa Hajkina s partnerima Evgenijem Bjelovim, Sergejem Lemeševim i Ivanom Petrovom) zacijelo je najbolja realizacija bilo koje opere Čajkovskog. S drugim partnerima, ali s istim dirigentom, ta je Tatjana 1958. prenesena na filmsko platno. Ubrzo je počela i međunarodna karijera Galine Višnjevske pa je u ožujku 1957. pjevala Tatjanu u Finskoj nacionalnoj operi i nastavila gostovati po zemljama diljem svijeta: Čehoslovačkoj, Istočnoj Njemačkoj, Velikoj Britaniji (Covent Garden), Italiji, Francuskoj, Belgiji, SAD-u (Metropolitan), Kanadi, Jugoslaviji, Austriji, Japanu, Australiji, Novom Zelandu.

Godine 1955. upoznala je slavnoga violončelista Mstislava Rostropoviča u Pragu, gdje su sudjelovali na Praškom proljetnom festivalu, i već nekoliko dana poslije su se i vjenčali. Taj brak i njihova umjetnička suradnja trajali su do njegove smrti 2007. godine. Bili su zacijelo

najslavniji umjetnički par 20. stoljeća s karijerom punom političkih uspona i padova, zamislivih jedino u sovjetskom komunističkom sistemu.

Višnjevska je mnogo snimala, ne samo djela ruskih skladatelja, s vodećim sovjetskim ansamblima, partnerima i dirigentima. Već je 1954. godine snimila Leonoru u Beethovenovu *Fideliju* s ansamblom Boljšoj teatra pod ravnanjem Aleksandra Melik-Pašajeva, 1960. Kupavu u *Snjeguročki* Nikolaja Rimski-Korsakova pod ravnanjem Evgenija Svetlanova i Natašu u operi *Rat i mir* Sergeja Prokofjeva, također pod ravnanjem Melik-Pašajeva. Godine 1961. pjevala je za tvrtku Philips sopransku dionicu u Verdijevu *Requiemu* uz Simfonijski orkestar Moskovske državne filharmonije pod ravnanjem Igora Markeviča. Godine 1962. doživjela je možda najveće priznanje i najveće poniženje. U prigodi proslave 80. godišnjice završetka Drugoga svjetskog rata, Benjamin Britten skladao je *Ratni requiem* u kojemu je Višnjevskoj namijenio Ruskinju, Peteru Pearsu Engleza, a Dietrichu Fischer-Dieskauu Nijemca. Praizvedba je bila 30. svibnja 1962. godine u obnovljenoj katedrali u Canterburyju - ali bez Višnjevske. Sovjetske vlasti nisu joj dopustile izlazak iz zemlje. No pristale su godinu dana poslije da sudjeluje u snimci djela za tvrtku DECCA s Londonskim simfonijskim orkestrom. Te je godine snimila, pod ravnanjem Borisa Hajkina za Radio Moskvu, i Donnu Annu u operi *Kameni gost* Aleksandra Dargomižskog.

Dalje je njezin život bio pun umjetničkih uspona i političkih padova. Godine 1964. snimila je Verdijeva *Falstaffa* s ansamblom Boljšoj teatra i nastupila na otvorenju sezone u milanskoj Scali 7. prosinca u

Puccinijevoj *Turandot* pod ravnanjem Gianandree Gavazennija s Birgit Nilsson i Francom Corellijem. Tek je 1966. diplomirala na moskovskom Konzervatoriju kao izvanredna studentica. Iste je godine dobila status narodnog umjetnika Sovjetskog Saveza i nastupila u naslovnoj ulozi Katarine Izmajlove u filmskoj verziji opere Dmitrija Šostakoviča za tvrtku EMI koju je Herbert von Karajan smatrao najboljom od svih postojećih realizacija opere. Pod njegovim ravnanjem sudjelovala je 1970. godine na snimci DECCA-e u *Borisu Godunovu*. Zajedno sa suprugom priređivala je antologijske koncerte s djelima ruskih i sovjetskih skladatelja, od kojih su joj neki, uključujući Šostakoviča, posvetili i nekoliko praiizvedbi svojih skladbi. No pjevala je i djela inozemnih autora - Schumanna, Wagnera, Debussyja, Straussa.

Bila je velika i priznata, ali je morala napustiti zemlju zbog sukoba s vlašću jer je šezdesetih godina prošloga stoljeća pružila potporu Aleksandru Solženjicinu. Njezino se ime više nije smjelo spomenuti u tisku, na radiju i na televiziji, i bilo joj je ograničeno djelovanje. Čak su njezini kolege bili prisiljeni zatražiti da se otkaže snimanje *Tosce* u kojoj je pjevala naslovnu ulogu. Godine 1974. Ministarstvo kulture dopustilo je njoj i njezinu suprugu da otputuju u inozemstvo s dvjema kćerima, a četiri godine poslije oduzelo im je sovjetsko državljanstvo nazvavši ih „ideološkim izrodima“. No oni su nastavili karijeru u inozemstvu. Sa suprugom je ostvarila niz recitala za tvrtke HMV, DECCA, London Records i snimke nekoliko opera za Radio France - *Pikova dama*, *Jolanta*, *Lady Macbeth Mcenskog okruga* i *Borisa Godunova* u izvornoj verziji. Počela

se baviti opernom režijom. Godine 1982. odlučila je *Evgenijem Onjeginom* u Parizu završiti karijeru. Napisala je 1984. knjigu *Galina, životna priča*, u kojoj se vrlo negativno osvrće na sovjetski društveni sistem. Knjiga je prevedena na mnoge europske jezike.

Nakon raspada Sovjetskoga Saveza, vlasti novonastale Ruske Federacije vratile su državljanstvo prognanim umjetnicima, ali Rostropovičevi ga nisu htjeli primiti. Nakon povratka, Višnjevskaja je postala počasna profesorica na moskovskom Konzervatoriju, od 1993. godine povremeno se bavila glumom, vodila je Oporni centar koji je 2002. ponio njezino ime. Okušala se i kao redateljica opere *Carska nevjesta* Rimski-Korsakova 1987. godine u Washingtonu. Sa suprugom je 1991. u Washingtonu utemeljila zakladu za pomoć djeci iz bivšega Sovjetskog Saveza, a 2002. osnovala je i vlastito operno kazalište u Moskvi. Prema njoj su nazvane ulice, glazbene škole, avion kompanije Aeroflot..., čak je 2014. objavljena poštanska marka s njezinim likom. Prema njoj je nazvan mali planet. Pri kraju života predsjednik Putin odlikovao ju je najvećim ruskim državnim odličjem - *Zasluga za domovinu prvog stupnja*. Galina Višnjevskaja umrla je u Moskvi 11. prosinca 2012. Svečanom ceremonijom ispraćena je na vječni pokoj uz supruga s kojim je doista dijelila i dobro i zlo jednog izopačenog poretka.

